

Regulier onderwijs aan **nieuwkomers**

Meestal komen nieuwkomers in het **regulier basisonderwijs** terecht na anderhalf jaar intensief taalonderwijs. Onderzoekers zochten uit hoe je lessen geeft waarvan **ál je leerlingen profiteren**. 'Hoe meer uren extra begeleiding, hoe meer groei bij allemaal.'

Differentiatie werkt voor woordenschat juist **averechts**

In een grootschalige landelijke studie is onderzocht hoe nieuwkomers zich over een langere periode ontwikkelen in taal (woordenschat, begrijpend lezen, grammatica en spelling), rekenen, algeheel welbevinden (zoals je prettig voelen op school, goed contact met klasgenoten en leraren, niet gepest of buitengesloten worden) en traumagerelateerde klachten. Dit laatste omdat nieuwkomers uit oorlogslanden vaak traumatiserende ervaringen achter de rug hebben. Dat kan ook weer invloed hebben op hun leervorderingen. Daarnaast is in het onderzoek gekeken naar hoe leraren deze leerlingen lesgeven en welke aanpak ertoe leidt dat leerlingen meer of minder groeien in taal en rekenvaardigheid. Uit het basisonderwijs deden in totaal 1220 leerlingen

en 66 leraren aan verschillende deelstudies mee. Wat kwam hieruit?

Nieuwkomers beginnen met een lagere toetsscore bij woordenschat en begrijpend lezen. Ze gaan hier wel sneller in vooruit dan hun Nederlandse klasgenoten; in 3 tot 4 jaar zitten ze op hetzelfde niveau. Bij spelling en grammatica is dat anders. Daar beginnen nieuwkomers ook met een lagere toetsscore maar groeien ze even snel als hun klasgenoten. De lagere score voor grammatica blijft dus in stand. Bij rekenen blijken nieuwkomers bij hun start in het regulier onderwijs iets beter te presteren dan klasgenoten. Dit is opvallend omdat ze vaak in minder gunstige omstandigheden leven, soms een tijd lang onderwijs hebben gemist en omdat het Nederlandse rekenonderwijs veel taal bevat wat het voor hen extra moeilijk maakt. Zouden ze nog hoger presteren bij minder talig rekenonderwijs? Dit kan een interessant vervolgonderzoek zijn. In het welbevinden en traumagerelateerde klachten ten slotte zien we geen noemenswaardige verschillen tussen nieuwkomers en hun klasgenoten.

Concrete strategieën

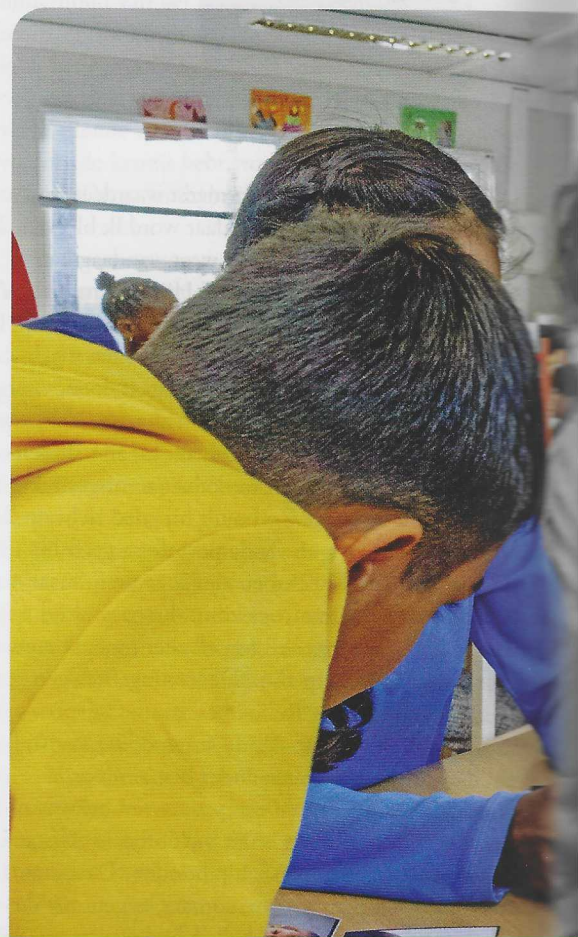
Uit ons onderzoek kwamen veel concrete strategieën naar voren die je kunt inzetten om nieuwkomers extra te laten groeien in taal en in rekenen. We noemen er vijf

1. NT2-scholing en -methoden

Nieuwkomers waarvan de leraar een NT2-opleiding of NT2-didactiek cursus heeft gevolgd, gaan sneller vooruit op het gebied van begrijpend lezen en spelling. En als je NT2-methoden gebruikt, zorgt dat ook voor een snellere groei in spelling en rekenen.

2. Extra begeleiding

In klassen waar de leraar of onderwijsassistent nieuwkomers extra begeleiding geven, individueel of groepsgewijs, gaan nieuwkomers én hun klasgenoten sneller vooruit in begrijpend lezen, spelling en rekenen. Hoe meer uren extra begeleiding, hoe meer groei bij allemaal.

3. Lezen, lezen en nog eens lezen

Als het taalonderwijs voor een groter deel uit lezen bestaat, dan blijken alle leerlingen beter te worden in begrijpend lezen. Dit geldt nog veel meer voor nieuwkomers. Ook vaker leesopdrachten maken en een boek lezen dat ze zelf uitkiezen, laat leerlingen sneller groeien in spelling. Voor nieuwkomers is ook dit effect groter.

4. Taal en trauma

Veel taalactiviteiten, zoals het lezen van gedichten, werken positief op traumagerelateerde klachten. Dat geldt vaak voor alle leerlingen, maar alleen voor nieuwkomers geldt: hoe meer ze dit doen, hoe sneller hun traumaklachten afnemen. Ook uit eerder onderzoek bleek dat creatief bezig zijn met taal leerlingen kan helpen bij traumaverwerking (Lau e.a., 2021).

5. Aansluiten bij interesses

Leraren proberen onderwijs aantrekkelijk te maken door aan te sluiten bij interesses van leerlingen. Waar leraren dit meer zeggen te doen, gaan leerlingen sneller vooruit in rekenen en spelling, maar juist minder in begrijpend lezen. Nieuwkomers ondervinden hiervan alleen negatieve effecten volgens ons onderzoek: ze gaan achteruit in begrijpend lezen, spelling en rekenen.

Extra begeleiding

In de afgelopen jaren steeg het aantal nieuwkomers in het basisonderwijs. Meestal komt een nieuwkomer in het regulier basisonderwijs terecht na ongeveer een jaar intensief taalonderwijs. Het Nederlands van deze leerlingen loopt achter bij dat van Nederlandse klasgenoten. Hoe is dat voor de leraar? Basisschoolleraar Mourad* uit Rotterdam zegt hierover: 'Soms weet ik al niet meer waar leerlingen vandaan komen.' In zijn klas zitten naast nieuwkomers ook veel leerlingen die buiten Nederland zijn geboren en kinderen van migranten die thuis een andere taal spreken. Mourad: 'Mijn ervaring is dat jonge kinderen gemakkelijk meekomen op school, maar als nieuwkomers in de bovenbouw instromen, hebben ze vaak wat meer moeite, vooral met grammatica. Ze leren snel en ik bied extra ondersteuning waar nodig. Soms krijgen leerlingen ook extra begeleiding in groepjes van een student om te oefenen met hun woordenschat of met rekenen.' Die hulp geeft hij niet alleen aan nieuwkomers, maar aan alle leerlingen die dat nodig hebben.

* Gefingeerde naam.

Disclaimer

Veel didactische aanpakken werken voor alle leerlingen ongeveer hetzelfde, maar we vonden ook enkele verschillen. Als nieuwkomers meer spreek- of schrijfopdrachten maken, groeien ze minder in respectievelijk spelling en begrijpend lezen, terwijl de overige leerlingen juist meer groeien. Nieuwkomers zijn wel gebaat bij meer grammaticaopdrachten om in begrijpend lezen te groeien, terwijl dit voor de overige leerlingen juist weer nadelig lijkt te zijn. En meer differentiatie in de klas (zoals met niveaugroepen werken) helpt nieuwkomers alleen met spelling maar werkt voor begrijpend lezen en woordenschat juist averechts.

De genoemde verschillen roepen de vraag op hoe je het best tegemoet kan komen aan de verschillende behoeften zodat alle leerlingen zo optimaal mogelijk leren. Zo zou extra uitleg van de spellingsregels, en daarbij differentiëren, nieuwkomers mogelijk goed kunnen helpen. ■

Lezen van gedichten
werkt positief op
traumaklachten

Dit zijn enkele uitkomsten van het onderzoek. Scan de code om het volledige onderzoek te lezen.